

ALTERACIJE

Alteracije su hromatske izmene dijatonskih lestvičnih tonova. Alteracijama se postiže širenje tonaliteta. Uz pomoć alteracija dobija se prošireni tonalitet, tj. tonalitet koji ima mnogo veći broj akorada koji se mogu koristiti.

Uvođenje alterovanih tonova može se vršiti:

- 1) OTVORENOM HROMATIKOM, tj. hromatskim polustepenom – mora da se dešava uvek u istom glasu (npr. u C-duru: f » fis)
- 2) DIJATONSKIM POLUSTEPENOM (npr. u C-duru: c » des ili g » fis)
- 3) NAGLO, SKOKOM (npr. u C-duru: c » fis naniže)

KVERŠTANT ili UNAKRSNICA je pojava da se otvorena hromatika dešava između dva različita glasa. Dozvoljene su samo u sledećim slučajevima:

- 1) ukoliko su dva akorda vrlo udaljena i nesrodna, toliko, da prilikom vezivanja veza zvuči naglo i neočekivano, pa se u zvučnom smislu skreće pažnja sa unakrsnica (npr. c-e-g » es-ges-b);
- 2) ukoliko su akordi disonantni (što su akordi disonantniji, mogućnost za tolerisanje unakrsnica je veća);
- 3) kada su akord na kraju jedne i akord na početku druge celine u muzici vrlo nesrodni;
- 4) između jednog figurativnog, ukrasnog tona u jednom i akordskog tona u drugom glasu; unakrsnicu mogu da naprave i dva vanakordska tona međusobno.

RAZREŠENJE ALTEROVANIH TONOVA

Alteracije se posmatraju kao veštačke vođice za pojedine dijatonske lestvične tonove. Mogu se uvesti na svim mestima u dijattonici gde postoji ceo stepen između tonova lestvice. Postoji gornja i donja veštačka vođica. Time se uvodi privremena tonika. Uz pomoć alteracija vrši se istupanje.

Alterovani tonovi se posmatraju kao kritični tonovi, pa se nikad ne udvajaju (osim u posebnim slučajevima). Oni imaju unapred određen smer razrešenja: ako je alterovani ton nastao povišenjem dijatonskog tona, onda se on razrešava obavezno naviše, i obrnuto. Postoje i razrešenja u kontra smeru od smera alteracije. Takva pojava naziva se **realteracija** i moguća je samo u pojedinim vezama.

TONALNO STABILNE I TONALNO LABILNE ALTERACIJE

Tonalno stabilne su alteracije **II, IV i VI** stupnja. Alteracijom ovih stupnjeva dobijaju se veštačke vođice za tonove toničnog trozvuka. To dovodi do učvršćivanja tonaliteta.

Tonalno labilne su alteracije **I, III, V i VII** stupnja. Alteracijom ovih tonova se uzdrnava tonalitet, jer one strašno remete tonalni centar.

Povišenje VI stupnja u duru je takođe labilna alteracija. To je tzv. **vođica za vođicu**. Ona se izbegava.

U praksi se stalno koriste *bII, #II i #IV*. Koristi se i *bVI*, ali se on ne smatra alteracijom.